

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.3.4.2025

Pani
Małgorzata Cardona-Kocikowska
Dyrektor
I Liceum Ogólnokształcące
im. Floriana Ceynowy w Świeciu
ul. Gimnazjalna 3
86-100 Świecie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/079 Profilaktyka i leczenie zaburzeń odżywiania

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	I Liceum Ogólnokształcące im. Floriana Ceynowy w Świeciu, ul. Gimnazjalna 3, 86-100 Świecie ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Cardona-Kocikowska, Dyrektor I Liceum Ogólnokształcącego w Świeciu², od 1 września 2022 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Ewa Szczepanowska, Dyrektor I Liceum Ogólnokształcącego w Świeciu, od 1 sierpnia 2014 r. do 31 sierpnia 2022 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania na rzecz profilaktyki i leczenia zaburzeń odżywiania oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych ³ z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli mają one istotny wpływ na ustalenia i oceny.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Marcin Mościcki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/21/2025 z 6 lutego 2025 r.

(akta kontroli str. 3-10)

¹ Dalej: „Szkoła” lub „I LO”.

² Dalej: „Dyrektor”.

³ Czynności kontrolne zakończono 25 czerwca 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Szkole zorganizowano i zapewniono pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla uczniów. Jednakże pomoc ta nie była ukierunkowana na uczniów z otyłością i zaburzeniami odżywiania. Prawidłowo inicjowano oraz realizowano działania związane z upowszechnianiem generalnej wiedzy w zakresie odżywiania, a sprawowany nadzór Dyrektora w tym zakresie nie budził zastrzeżeń. Przeprowadzona liczba zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych dotyczących prawidłowego odżywiania, znacznie przekroczyła wymagania podstaw programowych.

Jednak w Szkole nierzetelnie rozpoznawano potrzeby w zakresie działań mających na celu profilaktykę zaburzeń odżywiania, na skutek czego nie była możliwa prawidłowa realizacja czynności w tym zakresie. Dyrektor nie dokonywał corocznej diagnozy w zakresie potrzeb rozwojowych uczniów, co było niezgodne z art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁶. Szkoła nie dysponowała danymi dotyczącymi liczby uczniów z nieprawidłową masą ciała w całym okresie objętym kontrolą, wobec czego skala zjawiska występowania otyłości, nadwagi i niedowagi nie była znana. To z kolei uniemożliwiało rzetelne przygotowanie corocznych programów wychowawczo-profilaktycznych adresowanych do wszystkich uczniów. W jednym⁷ z czterech skontrolowanych programów zaplanowano przeprowadzenie jednej lekcji dotyczącej profilaktyki zaburzeń odżywiania. Ostatecznie zajęcia te zrealizowano tylko w jednej z 15 klas. Program ten nie został uchwalony przez Radę Rodziców, co NIK oceniła jako nieprawidłowe.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Działania na rzecz profilaktyki i leczenia zaburzeń odżywiania oraz ich efekty

Opis stanu faktycznego

1. W I LO w okresie objętym kontrolą nie sporządzano dokumentu w postaci corocznej diagnozy w zakresie potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka dla zdrowia uczniów, w szczególności związanych z zaburzeniami odżywiania, co było niezgodne z art. 26 ust. 3 upo i zostało szerzej opisane w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dyrektor wyjaśniła m.in., że Szkoła corocznie przeprowadzała rozeznanie wśród rodziców, uczniów oraz nauczycieli w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów. W ramach tego rozpoznania pedagog szkolny przeprowadzał za pośrednictwem dziennika elektronicznego ankietę wśród rodziców pt.: „Ankieta profilaktyki - program profilaktyczno-wychowawczy” dotyczącą propozycji tematyki zagadnień do realizacji w danym roku szkolnym na godzinach do dyspozycji wychowawcy. We wszystkich ankietach, wśród zaproponowanych zagrożeń, na które mogą być narażeni uczniowie, znajdowały się zaburzenia odżywiania⁸.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dz.U. z 2024 r. poz. 737, ze zm., dalej: upo.

⁷ Na rok szkolny 2021/2022.

⁸ W ankiecie przeprowadzonej na rok szkolny 2021/2022 zaburzenia odżywiania, jako zagrożenie na które narażone jest ich dziecko, wskazało 29 rodziców, co stanowiło 9,2% ogółu wskazań,

Zespół ds. udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej⁹ informacje dotyczące zagrożeń i potrzeb uczniów uzyskiwał na podstawie:

- wywiadów zbiorowych przeprowadzanych wśród uczniów (m.in. na zajęciach lekcyjnych, godzinach wychowawczych oraz zajęciach psychoedukacyjnych),
- propozycji zgłoszonych przez uczniów,
- wywiadów zbiorowych i indywidualnych przeprowadzanych wśród rodziców na zebraniach, czy w trakcie indywidualnie zgłaszanych problemów,
- ankiet wśród rodziców,
- propozycji wychowawców,
- obserwacji podczas spotkań indywidualnych i zbiorowych z uczniami,
- sugestii wynikających ze współpracy z instytucjami wspomagającymi pracę szkoły,
- własnych obserwacji.

Na podstawie tych informacji Zespół PPP opracowywał projekt programu profilaktyczno-wychowawczego, który następnie był udostępniany za pomocą dziennika elektronicznego: nauczycielom, uczniom i rodzicom. Mogli oni zgłaszać do niego uwagi. Kolejnym krokiem było uzyskanie opinii (pozytywnej) rady pedagogicznej i samorządu uczniowskiego oraz uchwalenie programu przez radę rodziców.

(akta kontroli str. 14-15, 28)

W okresie objętym kontrolą pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania nie przedstawiała¹⁰ na posiedzeniach rady pedagogicznej zagadnień z zakresu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia uczniów. Pielęgniarka nie uczestniczyła¹¹ także w zebraniach rady rodziców w celu omówienia zagadnień z zakresu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia uczniów.

(akta kontroli str. 16)

W kontrolowanym okresie do Szkoły nie wpłynęły żadne skargi i wnioski w zakresie zagadnień dotyczących odżywiania i opieki zdrowotnej nad uczniami.

(akta kontroli str. 16, 57)

Dyrektor nie występował do pielęgniarki szkolnej o zbiorcze informacje w zakresie zagadnień dotyczących zasad racjonalnego odżywiania, edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia wśród uczniów. W rezultacie Szkoła nie posiadała zbiorczych danych odnośnie masy ciała uczniów, w tym o uczniach z odchyleniami od przyjętych norm¹², za lata szkolne od 2021/2022 do 2024/2025.

Dyrektor wyjaśniła, że w Szkole wypracowano zasadę ustnego zgłaszania dyrektorowi lub wicedyrektorowi ze strony członków społeczności szkolnej zdarzeń czy niewłaściwych zachowań, zagrażających zdrowiu lub życiu uczniów

w kolejnych latach szkolnych, było to odpowiednio: na rok szkolny 2022/2023 - 16 (7,3%), 2023/2024 - 18 (10,8%), 2024/2025 - żaden z rodziców nie wskazał tego zagrożenia.

⁹ Dalej: „Zespół PPP”.

¹⁰ Zgodnie z art. 69 ust. 8 upo.

¹¹ Zgodnie z art. 83 ust. 1a upo.

¹² Tj. o uczniach, u których stwierdzono otyłość, nadwagę lub niedowagę.

czy budzących niepokój. Wypracowana praktyka dokonywania takich zgłoszeń jest powszechnie znana i funkcjonuje w placówce od wielu lat. W okresie kontroli pielęgniarka nie informowała o skali uczniów z nieprawidłową masą ciała. Nie otrzymawszy takiej informacji, Dyrektor założyła, że w placówce ten problem nie istniał.

(akta kontroli str. 16-17, 394)

Analiza testów przesiewowych uczniów Szkoły wykazała, że w roku szkolnym:

- 2021/2022 na 96 uczniów klas pierwszych 88 uczniów wzięło udział w testach przesiewowych, z tego 16 miało niedowagę (co stanowiło 16,7 % wszystkich uczniów pierwszych klas), 10 nadwagę (10,4 %), a trzech otyłość (3,1 %).
- 2022/2023 na 104 uczniów klas pierwszych 80 uczniów wzięło udział w testach przesiewowych, z tego 14 miało niedowagę (13,5 %), ośmiu nadwagę (7,7 %), a pięciu otyłość (4,8 %).
- 2023/2024 na 115 uczniów klas pierwszych 94 uczniów wzięło udział w testach przesiewowych, z tego 15 miało niedowagę (13,0 %), 15 nadwagę (13,0 %), a trzech otyłość (2,6 %). Na 86 uczniów klas czwartych 82 uczniów wzięło udział w testach przesiewowych, z tego 10 miało niedowagę (11,6 %), 10 nadwagę (11,6 %), a sześciu otyłość (7,0 %).
- 2024/2025 na 22 uczniów klas pierwszych 20 uczniów wzięło udział w testach przesiewowych, z tego siedmiu miało niedowagę (31,8 %), dwóch nadwagę (9,1 %), żaden z uczniów nie miał otyłości. Na 103 uczniów klas czwartych 96 uczniów wzięło udział w testach przesiewowych z tego ośmiu miało niedowagę (7,8 %), 11 nadwagę (10,7 %), a pięciu otyłość (4,9 %).

(akta kontroli str. 65)

Szkoła nie podejmowała działań w stosunku do uczniów z otyłością, nadwagą lub niedowagą, co zostało szerzej opisane w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 394-395)

2. Dyrektor podała, że w kontrolowanym okresie w Szkole obowiązywały cztery roczne programy wychowawczo-profilaktyczne. Na podstawie art. 84 ust. 2 pkt 1 upo, rada rodziców uchwaliła programy na lata szkolne: 2022/2023¹³, 2023/2024¹⁴, 2024/2025¹⁵. W dokumentacji Szkoły brak jest dokumentów potwierdzających uchwalenie programu na rok szkolny 2021/2022, co zostało szerzej opisane w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 71-132)

3. W programie wychowawczo-profilaktycznym na rok szkolny 2021/2022 w części VIII Szczegółowe działania profilaktyczne, wśród zestawu obowiązkowych tematów do realizacji w bieżącym roku szkolnym na zajęciach

¹³ Uchwała nr 7/2022/2023 z 30 września 2022 r. Rady Rodziców I Liceum Ogólnokształcącego im. Floriana Ceynowy w Świeciu.

¹⁴ Uchwała nr 3/2023/2024 z 29 września 2023 r. Rady Rodziców I Liceum Ogólnokształcącego im. Floriana Ceynowy w Świeciu.

¹⁵ Uchwała nr 3/2024/2025 z 30 września 2024 r. Rady Rodziców I Liceum Ogólnokształcącego im. Floriana Ceynowy w Świeciu.

godziny do dyspozycji wychowawcy wskazany był temat pt. „Choroby cywilizacyjne/zaburzenia odżywiania”.

Analiza zawartych w dzienniku elektronicznym tematów przeprowadzonych na godzinach wychowawczych w ww. roku szkolnym wykazała, że temat ten został zrealizowany w jednej klasie na 16 wtedy funkcjonujących, co zostało szerzej opisano w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W programach wychowawczo-profilaktycznych na lata szkolne 2022/2023, 2023/2024 oraz 2024/2025 nie zostały zaplanowane żadne działania związane z profilaktyką zaburzeń odżywiania. Wszystkie programy zawierały identyczne, ogólne zapisy dotyczące: prowadzenia zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych, kształtowania właściwych nawyków higienicznych i zdrowotnych oraz dbania o sprawność fizyczną.

(akta kontroli str. 71-132, 139)

4. Analiza elektronicznych dzienników za lata szkolne od 2021/2022 do 2024/2025 wykazała, że w Szkole zrealizowano¹⁶ podstawy programowe zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia¹⁷ w zakresie zasad racjonalnego odżywiania na lekcjach biologii (poziom podstawowy i rozszerzony) oraz wychowania fizycznego. Tematyka odżywiania i jego zaburzeń była dodatkowo ww. okresie 30 razy przedmiotem lekcji biologii (podstawowej i rozszerzonej)¹⁸; 48 godzin wychowawczych¹⁹; 170 lekcji języka angielskiego (podstawowego, rozszerzonego i konwersacyjnego)²⁰; 32 lekcji języka rosyjskiego (podstawowego i konwersacyjnego)²¹. Problematyka ta była

¹⁶ Wymagane podstawą programową tematy zostały już zrealizowane lub jest jeszcze czas na ich realizację tj. uczniowie nie zakończyli jeszcze cyklu edukacyjnego z danego przedmiotu.

¹⁷ Dz.U. poz. 467, ze zm.

¹⁸ Na przykład: „Zasady zdrowego żywienia”; „Rola witamin i minerałów w diecie”, „Choroby układu pokarmowego”; „Potrzeby żywieniowe i rola diety w życiu człowieka - film edukacyjny”.

¹⁹ Na przykład: „Napoje energetyczne - jaki mają wpływ na nasz organizm?”; „E-papierosy i napoje energetyczne - czy faktycznie są niezbędne i ich wpływ na zdrowie”; „Zdrowe odżywianie się. „Szczipły” nie musi oznaczać „chudy”; „Energetyki i Kebsy” dadzą ci kopa, czy raczej zrujnują zdrowie?”; „Zaburzenia w odżywianiu – anoreksja i bulimia”; „Zaburzenia odżywiania - rodzaje i przyczyny”; „Dobre nawyki odżywiania. Piramida odżywiania”; „Dieta (nie)życia” - zaburzenia odżywiania okiem specjalistów”; „Nawyki żywieniowe - jak zdrowo się odżywiać?”; „Anoreksja, Bulimia, Ortoreksja – zaburzenia odżywiania prowadzące do chorobowego wyniszczenia organizmu: prezentacja oraz dyskusja.”; „Dieta w naszym życiu. Jak dostarczać naszemu organizmowi niezbędnego paliwa.”; „Zdrowe odżywianie - jak zbilansować dietę?”.

²⁰ Na przykład: „Overweight and dieting - czy odżywiamy się zdrowo”; „Strange celebrity diets - słownictwo; rozumienie tekstu czytanego”; „Super size me - dyskusja o otyłości na podstawie filmu”; „The Real Junk Food Project - reading. Projekt dotyczący przetwarzania marnującego się jedzenia - odbiór tekstu czytanego”; „Healthy diets - listening. Zdrowe diety - odbiór tekstu słuchanego”; „The Healthy Diet Test - słuchanie dotyczące odżywiania”; „Opinia na temat zdrowej diety na podstawie tekstu”; „Restaurants and food quality- czym jest jakość jedzenia”; „Żywność: nawyki żywieniowe i zaburzenia odżywiania - ćwiczenia leksykalne.”; „Talking about diets - listening. Rozmowy o dietach - odbiór tekstu słuchanego”.

²¹ Na przykład: „Opowiadamy o swoich zwyczajach żywieniowych – tworzenie wypowiedzi ustnej”; „Smaczne i zdrowe jedzenie. Ćwiczenia w mówieniu”; „Zasady zdrowego odżywiania”; „Choroby XX wieku. Anoreksja i bulimia. Wyrażanie swojej opinii”; „Choroby naszych czasów (depresja, palenie, alkoholizm, narkomania, anoreksja i bulimia)”;

także 26 razy tematem lekcji z: języka francuskiego, włoskiego, doradztwa zawodowego, przyrody, geografii czy zajęć psychoedukacyjnych²².

(akta kontroli str. 133-153)

W latach 2022-2025 w Szkole nie realizowano programów autorskich ukierunkowanych na upowszechnianie wiedzy w zakresie zaburzeń odżywiania.

(akta kontroli str. 17-18)

Oprócz poruszania zagadnień związanych z tematyką odżywiania i jego zaburzeń na lekcjach Szkoła prowadziła także inne działania w zakresie upowszechniania wiedzy o zasadach racjonalnego odżywiania:

- popularyzowano udział uczniów w konkursach i olimpiadach o zdrowiu, których tematyka obejmowała także problematykę zdrowego odżywiania,
- organizowano szkolne kiermasze oraz śniadania dla uczniów i nauczycieli ze zdrową żywnością,
- przeprowadzano wycieczki, w ramach których organizowano bary sałatkowe dla jej uczestników,
- umieszczano na korytarzu tematyczne gazetki dotyczące przedmiotowej problematyki.

(akta kontroli str. 17, 19, 21-27)

Szkoła planowała przeprowadzić cykl spotkań uczniów z dietetykiem. W roku szkolnym 2023/2024 zorganizowano w jednej klasie w ramach godziny wychowawczej takie spotkanie. Jednak jak wyjaśniła Dyrektor, zajęcia takie nie były kontynuowane z uwagi na brak środków na zatrudnienie dietetyka do ich przeprowadzenia, a rada rodziców nie wyraziła zainteresowania sfinansowaniem takich zajęć.

W trakcie kontroli Dyrektor poinformowała, że podjęto rozmowy z dietetykiem, który w przyszłości przeprowadzi nieodpłatnie prelekcje dla uczniów I LO dotyczące edukacji i profilaktyki zaburzeń odżywiania.

(akta kontroli str. 19-20)

5. Zasady udzielania przez Szkołę pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów i ich rodziców uregulowano w Statucie Szkoły. W ramach tej pomocy przewidziano m.in.: prowadzenie edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowia wśród uczniów, nauczycieli i rodziców.

W Szkole powołano Zespół PPP. W skład Zespołu wchodził w latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 - pedagog, psycholog oraz wychowawcy klas, a w latach 2023/2024 i 2024/2025 – pedagog, psycholog, pedagog specjalny oraz wychowawcy klas. Zgodnie z zapisami statutu, pracom Zespołu PPP przewodniczył pedagog szkolny.

Do zadań pedagoga szkolnego należało m.in.:

²² Tematem zajęć były m.in.: „Napoje energetyzujące a zdrowie”; „Wpływ diety i zdrowego odżywiania na nasze samopoczucie i efekty nauczania”; „Zdrowe odżywianie, samopoczucie - ćwiczenia”.

- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów młodzieży,
- prowadzenie zajęć przede wszystkim o charakterze profilaktyki pierwszorzędowej - promocja zdrowego stylu życia, uczenie sposobów radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, ukazanie alternatywy w stosunku do zachowań ryzykownych i problemowych,
- koordynowanie udziału uczniów w lokalnych i ogólnopolskich programach o charakterze profilaktyczno-wychowawczym,
- przewodniczenie zespołowi ds. organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- współpraca z radą pedagogiczną, radą rodziców, samorządem uczniowskim, szkolną służbą zdrowia, instytucjami ochrony prawa i edukacji równoległej oraz innymi instytucjami wspierającymi szkołę,
- realizowanie różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- współpraca z Dyrektorem w zakresie tworzenia (modyfikowania) i realizowania programu wychowawczo-profilaktycznego, innych planów i programów związanych z wychowaniem, rozwojem osobowym uczniów i poprawianiem jakości pracy szkoły.

Do zadań pedagoga specjalnego należało m.in.:

- prowadzenie badań i działań diagnostycznych związanych z rozpoznawaniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów lub wychowanków w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów lub wychowanków we współpracy z nauczycielami,
- wspieranie nauczycieli w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w bezpośredniej pracy z uczniem lub wychowankiem,
- udzielanie uczniom lub wychowankom, rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Do zadań psychologa należało m.in.:

- prowadzenie badań i działań diagnostycznych uczniów,
- diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych ich stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych,
- udzielanie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb,
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym uczniów,
- spieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych.

(akta kontroli str. 202-205, 272-283)

W latach szkolnych od 2021/2022 do 2024/2025 Szkoła zapewniła nauczycieli specjalistów tj. pedagogów, pedagogów specjalnych oraz psychologów w liczbie etatów spełniającej wymogi określone w art. 29 ustawy z dnia 12 maja 2022 r.

o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw²³ oraz art. 42d ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela²⁴.

(akta kontroli str. 271)

6. W okresie objętym kontrolą, z wyjątkiem jednego wszyscy pracownicy zatrudnieni w Szkole na stanowiskach nauczyciela: psychologa, pedagoga, pedagoga specjalnego posiadali wymagane kwalifikacje określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli²⁵ (poprzednio rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli²⁶). Jeden z pracowników zatrudniony na stanowisku psychologa nie posiadał wymaganego przygotowania pedagogicznego, jednak Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy wydało zgodę²⁷ na jego zatrudnienie w roku szkolnym 2024/2025²⁸.

Pracownicy zatrudnieni w I LO na stanowiskach: psychologa, pedagoga/doradcy zawodowego oraz pedagoga specjalnego oprócz wykształcenia kierunkowego uczestniczyli w szkoleniach i konferencjach specjalistycznych związanych z problematyką prawidłowego odżywiania²⁹.

(akta kontroli str. 268-270)

W okresie objętym kontrolą do Szkoły nie wpłynęły od rodziców/opiekunów informacje o wystąpieniu zaburzeń odżywiania u ucznia Szkoły. Pielęgniarka szkolna ani razu nie wnioskowała o objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w związku z takimi zaburzeniami.

Pani Dyrektor zwróciła uwagę, że pielęgniarka świadczyła pracę w Szkole tylko jeden dzień w tygodniu. Bywały tygodnie, że właśnie ten dzień był ustawowo dniem wolnym i wówczas pielęgniarki nie było w Szkole. Poza tym pielęgniarka uczestniczyła w szkoleniach i kursach doskonalących, które często pokrywały się z dniem, w którym miał być w Szkole.

(akta kontroli str. 19)

W latach 2022-2025 wystąpiły dwa przypadki udzielenia przez Szkołę pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom z podejrzeniem³⁰ występowania u nich zaburzeń odżywiania. W obu przypadkach inicjatorami udzielenia pomocy byli pracownicy Szkoły (wychowawca, pedagog). Pomoc była udzielana przez psychologa szkolnego oraz wychowawców. Szkoła nawiązała kontakt z rodzicami

²³ Dz. U. 2022 poz. 1116, ze zm.

²⁴ Dz.U. 2024 poz. 986, ze zm.

²⁵ Dz. U. poz. 2102.

²⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1289, ze zm.

²⁷ Zgoda na zatrudnienie na stanowisku psychologa osoby nie będącej nauczycielem z 28 sierpnia 2024 r.

²⁸ Od września 2024 r. pracownik ten uzupełnia swoje przygotowanie pedagogiczne będąc uczestnikiem studiów podyplomowych.

²⁹ Psycholog - Centrum Psychoterapii i Poradnictwa Phanari "Terapia poznawczo-behawioralna zaburzeń odżywiania: anoreksja, bulimia, kompulsywne objadanie się. Poziom podstawowy.", 2024 r.; pedagog specjalny - Zespół Centrum Terapii Autyzmu SOTIS - "Trening jedzenia", 2021 r.; pedagog/doradca zawodowy - Sprawne ciało, spokojny umysł - konferencja online, Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy, 2022 r.

³⁰ Oba podejrzenia dotyczyły anoreksji.

uczniów. W jednym przypadku uczeń korzystał z terapii psychologicznej w placówce zewnętrznej, a w drugim obawy pracowników Szkoły nie zostały potwierdzone.

(akta kontroli str. 18, 390-391)

7. W kontrolowanym okresie nie przeprowadzono w Szkole kontroli w zakresie realizacji zadań na rzecz edukacji i profilaktyki zaburzeń odżywiania. Nie wpłynęły również w powyższym zakresie żadne skargi ani wnioski.

(akta kontroli str. 284-287)

W Szkole zgodnie z Komunikatem nr 23 Ministra Finansów³¹ funkcjonował system kontroli zarządczej. W okresie objętym kontrolą zidentyfikowane obszary ryzyka nie dotyczyły problematyki zaburzeń związanych z żywieniem. Zidentyfikowano, że w planie plac Najwyższej Izby Kontroli na 2024 rok wskazany został temat „Propagowanie i wdrażanie zdrowego odżywiania”. Jako realizację przez Szkołę zadań w tym zakresie wskazano m.in.: propagowanie edukacji żywieniowej na godzinach wychowawczych, współpracę w dietetykiem, promocję zdrowych lokalnych produktów sezonowych oraz udział uczniów w konkursach i olimpiadach o tematyce zdrowotnej.

(akta kontroli str. 359-389)

W celu zabezpieczenia dobra uczniów, w Szkole funkcjonowały „Polityka ochrony małoletnich” oraz „Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją, przestępczością, samobójstwem i złym stanem zdrowia”. Określono w nich osoby odpowiedzialne za udzielenie pomocy i wsparcia małoletniemu w przypadku zdarzeń mu zagrażających oraz zasad postępowania w przypadku uzyskania informacji o krzywdzeniu ucznia lub podejrzeniu jego krzywdzenia. Jednakże zapisy te nie odnosiły się wprost do sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia ucznia w związku z zaburzeniami odżywiania, a mogącymi być skutkiem niewłaściwej opieki ze strony rodziców.

Dodatkowo w Szkole funkcjonował system rocznych sprawozdań z realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego oraz semestralnych sprawozdań z działalności: pedagoga szkolnego, pedagoga specjalnego, psychologa, zespołu ds. udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zespołu ds. programu wychowawczego i profilaktyki.

(akta kontroli str. 288-347, 396-439)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor Szkoły nie przeprowadził, w latach szkolnych od 2021/2022 do 2024/2025, corocznych diagnoz w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących

³¹ Komunikat nr 23 Ministra Finansów z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. M.F. nr 15, poz. 84).

i czynników ryzyka dla zdrowia uczniów (w szczególności związanych z zaburzeniami odżywiania), co stanowiło naruszenie art. 26 ust. 3 upo.

Uchwalone programy wychowawczo-profilaktyczne Szkoły nie odpowiadały więc rzeczywistym potrzebom uczniów i nie zawierały adekwatnych działań w zakresie zaburzeń odżywiania, gdyż wyniki przedmiotowej diagnozy powinny stanowić podstawę do ich sporządzenia (art. 26 ust. 2 upo). Dodatkowo brak przeprowadzenia rzetelnej diagnozy w ww. zakresie uniemożliwił pozyskanie informacji o skali zjawiska uczniów z zaburzeniami odżywiania oraz na właściwą ich identyfikację, co nie sprzyjało podejmowaniu odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyk z tym związanych.

Dyrektor wyjaśniła, że w I LO w okresie objętym kontrolą nie funkcjonował sformalizowany dokument corocznej diagnozy, lecz były przeprowadzane jej elementy, takie jak: ankieta online dla rodziców, propozycje uczniowskie, propozycje rodziców, propozycje nauczycieli, rozmowy z nauczycielami, uczniami i rodzicami oraz analiza dokumentacji szkolnej. Na podstawie analizy tych elementów opracowywano program profilaktyczno-wychowawczy Szkoły na dany rok szkolny.

(akta kontroli str. 68)

W ocenie Izby brak przeprowadzenia pełnej diagnozy wpłynął na niemożliwość sporządzenia w pełni rzetelnych programów wychowawczo-profilaktycznych. Sporządzenie niektórych elementów diagnozy nie może zastępować jej samej.

2. W latach 2021/2022-2024/2025 Dyrektor nie zapewnił udzielania w Szkole indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom z otyłością i zaburzeniami odżywiania, w tym nie podejmowała działań w celu pełnej identyfikacji potrzeb rozwojowych uczniów. Biorąc pod uwagę skalę odchyień od prawidłowej masy ciała, zasadnym wydaje się podejmowanie przez Szkołę działań mających na celu objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną, przynajmniej w przypadkach skrajnych odchyień od prawidłowej masy ciała, w szczególności w przypadku otyłości, która jest chorobą przewlekłą.

Zgodnie z przepisami §2 ust. 1 i 2 w zw. z §1 rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach³², udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej przez szkołę polega m.in. na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia i czynników środowiskowych wpływających na jego funkcjonowanie w szkole. Potrzeba udzielenia tej pomocy może wynikać z choroby przewlekłej.

Dyrektor wyjaśniła, że Szkoła nie podejmowała działań w stosunku do uczniów z otyłością, nadwagą lub niedowagą. Dyrektor nie miała wiedzy na temat skali tego zagadnienia w placówce. Pomoc psychologiczno-

³² Dz. U. 2023 poz. 1798.

pedagogiczna w szkole w okresie kontroli skupiała się wokół zagadnień zdrowia psychicznego, reintegracji zespołów klasowych po okresie pandemii oraz uczniów z doświadczeniem migracyjnym (w związku z wybuchem wojny w Ukrainie).

(akta kontroli str. 65, 394-395)

3. Program wychowawczo-profilaktyczny dla Szkoły na rok szkolny 2021/2022 nie został uchwalony przez Radę Rodziców przy I LO, co było wymagane zgodnie z art. 84 ust. 2 pkt 1 upo.

Dyrektor wyjaśniła, że swoją funkcję pełni od 1 września 2022 r. i nie dysponuje wiedzą dlaczego Szkoła nie jest w posiadaniu uchwały Rady Rodziców w sprawie Programu profilaktyczno-wychowawczego na rok szkolny 2021/2022. W dokumentacji szkolnej, po ustępującym ze stanowiska dyrektora, nie znajduje się wyżej wskazana uchwała. Nie można wykluczyć, że taka uchwała została podjęta przez Radę Rodziców, ale nie może jednoznacznie potwierdzić tego faktu.

(akta kontroli str. 68-69)

4. Program wychowawczo-profilaktyczny I LO na rok szkolny 2021/2022 w części *VIII Szczegółowe działania profilaktyczne*, zakładał realizację obowiązkowego tematu na zajęciach godziny do dyspozycji wychowawcy w roku szkolnym 2021/2022 pt. „Choroby cywilizacyjne/zaburzenia odżywiania”. Jak wynika z analizy zapisów w dzienniku elektronicznym, temat ten został zrealizowany jedynie w jednej klasie (1B w dniu 26 października 2021 roku) na 16 klas funkcjonujących wtedy w Szkole.

Dyrektor wyjaśniła, że w roku szkolnym 2021/2022 nie pełniła funkcji dyrektora i nie posiada wiedzy dlaczego na zajęciach godziny do dyspozycji wychowawcy nie został zrealizowany ten temat. Zwróciła jednocześnie uwagę, że rok szkolny 2021/2022 był to czas po pandemii koronawirusa i długoczasowym lockdownie. Wówczas od szkół oczekiwano zapewnienia pomocy psychologiczno-pedagogicznej, szczególnie w obliczu trudności związanych z pandemią, celem wsparcia uczniów. Na szkoły kładziono nacisk, aby czas na godzinach do dyspozycji wychowawcy poświęcać na tematykę reintegracji zespołów klasowych oraz szeroko pojętą tematykę zdrowia psychicznego. Dodatkowo jako placówka po raz pierwszy w historii zetknęliśmy się z uczniem z doświadczeniem migracyjnym (w związku z wybuchem wojny w Ukrainie). Tematyka godzin wychowawczych była więc poświęcona i temu aspektowi. Być może z tych dwóch powodów nie zostały zrealizowane tematy z zakresu zaburzeń odżywiania.

(akta kontroli str. 69, 139)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	1. Przeprowadzanie corocznych diagnoz w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka. 2. Podejmowanie działań mających na celu udzielanie indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów z potrzebami wsparcia w zakresie chorób przewlekłych, m.in. wynikających z zaburzeń odżywiania. 3. Zapewnienie realizacji kompetencji Rady Rodziców w zakresie uchwalania programów wychowawczo-profilaktyczny w sposób wskazany w przepisach. 4. Wprowadzenie rozwiązań organizacyjno-kontrolnych zapewniających realizację obowiązkowych tematów zajęć, wskazanych w programach wychowawczo-profilaktycznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje <i>prawo zgłoszenia</i> na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 07 lipca 2025 r.

Kontroler

(-) Marcin Mościcki
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki